

JURICA BAČIĆ

YU ISSN 0469 — 6255
NAŠE MORE 33 (5—6) 251 (1986)

Magister Mihajlo, kirurg općine a zatim Republike Dubrovačke (Dubrovnik, 1355-1372)

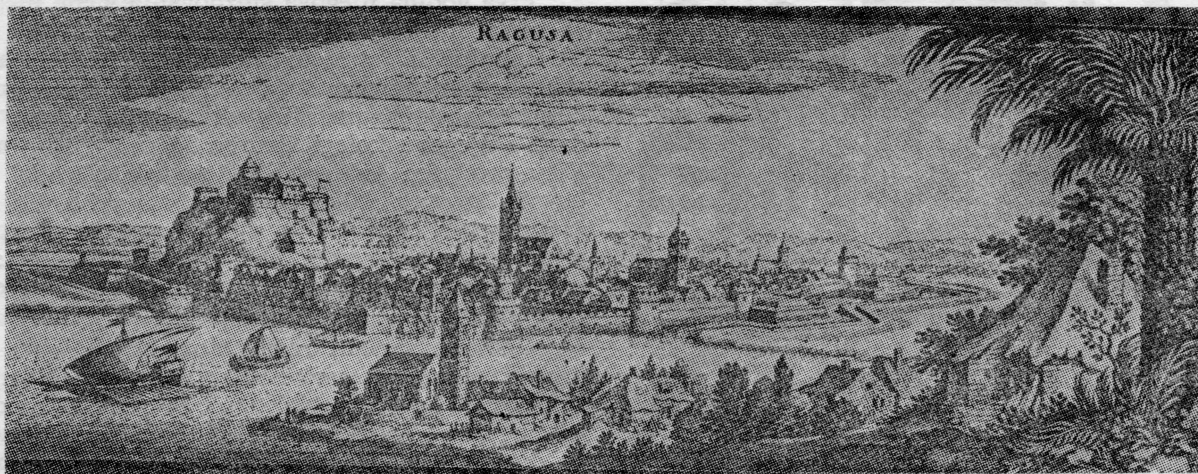
U notarskoj su se kancelariji našli 12. siječnja 1372. kirurzi Nikola i Našimben, bratići pok. magistra Mihajla, kirurga službenika općine Dubrovnik, da uredovno i pravničkom formom zaokruže poslove vezane za oporuku njihovog strica koji podosta godina živio i radio u Dubrovniku i tu (možda u istoj prostoriji — op. aut.) ispisao svoje posljednje želje. Obojica bratića su iz Lecce (Leče, mjesto u Apuliji — op. aut.) i oba su donijeli punomoć svog drugog strica, brata magistra Mihajla, imenom Mihalin. Punomoć je napisana u Lecce-u 17. prosinca 1371. pa tako indirektno doznajemo koliko je vremena trebalo da bi se, tih godina, doputovalo brodom iz istočnih obala Italije do u Dubrovnik. U nepunih tridesetak dana bratići su se pripremili za put, ukrkali se na brod, otplovili (odjedrili) iz Lecce-a za Dubrovnik, tu došli, smjestili se, odmorili se, pronašli notara Teodora i s njime ugovorili sastanak za 12. siječnja. Izjavili su tu u kancelariji Dubrovačkog notara da su od magistra Petra, općinskog dubrovačkog liječnika-fizika, presbitera Petra Sume i Vita Ukopara primili sve što im je stric oporučno ostavio. Presbiter — izvršilac oporuke — op. aut.) Izvršiocima oporuke, Petru i Vitu, su zato izdali službenu namiru (potvrdu).¹ Potom su, obavivši i ostale poslove o kojima arhivska akta ne govore, otplovili za Apuliju, a nama je ostalo pozabaviti se zapisima Historijskog Arhiva u Dubrovniku u kojima se spominje ime njihovog strica, magistra Mihajla, općinskog kirurga. Kako će se vidjeti, dok se budu kronološkim redom iznosile arhivalije o magistru Mihajlu, malo će se moći

doznati o njegovoj prirodi, njegovoj životnoj snazi i dobi pri dolasku u Dubrovnik i okolnostima pod kojima je tu došao a i gdje je prije Dubrovnika službovao. Arhivski su dokumenti vezani za njegovo ime uglavnom pravničkim jezikom formulirane obaveze Vlade prema Mihajlu i obratno: dužnosti koje mora izvršavati dok se nalazi u općinskoj službi; iznos godišnje plaće, upute, propisi, naknada za troškove stanovanja itd.

Jedna je arhivska zabilješka ipak od vrijedne i neosporne važnosti za našu medicinsku prošlost jer ukazuje na to da je magister Mihajlo prvi službeni, na općinskoj plaći registrirani i priznati liječnik koji se bavi liječenjem bolesti mokraćnih organa, u konkretnom primjeru liječenjem od kamenca u mokraćnom mjehuru, pa mu kako s današnjeg gledišta takvo liječenje nesavršene i što se prognoze tiče dubiozne naravi bilo. O tome pak nešto kasnije.

Doduše, još je 11. studenog 1349. u arhivskoj knjizi: »Distributiones testamentorum« a na 8. stranici zapisano da se: »Milčin iz Prizrena obavezuje da će izliječiti i brinuti se o Martiku, sinu postolara Medoja, koji boluje od kamenca u mokraćnom mjehuru. Nakon što izliječi spomenutog dobit će 20 perpera kao nagradu. Ukoliko mu to ne uspije, epitropi (postolari-svjedoci, izvršioци i nadglednici ugovora — op. aut) neće Milčinu ništa isplatiti osim onog što je u svrhu liječenja potrošio. Za početak liječenja odobrava se i daje 2 dukata.«²

Ilustracije radi zna se zasigurno da se tih desetljeća XIV st. moglo lijepo i komodno živjeti

uz mjesečni trošak od desetak perpera (op. aut.).

Iz rečenog proizlazi da je Milčtin »putujući litotomist«; srednjovjekovni nadareni empiričar koji je putovao od grada do grada, naselja do naselja i »intervenirao« u odstranjenju tegoba koje imaju bolesnici od mokraćnih kamenaca. Tako spretni, okretni, priučeni i prirodno nadareni ali neškolorovani »specijalisti« za određene bolesti ili simptome bolesti imaju i dandanas svoje nasljednike i sljedbenike u raznim travarima, iscjeliteljima, ljudima koji dobro namještaju slomljene kosti i sl.

Kakovim je uspjehom završilo liječenje postolareva sina u Dubrovniku pri kraju 1349.; kakovim ga je načinom liječio (vjerojatno incizijom-rezanjem medice i vađenjem kamenca tako što bi se prstom ušlo u mjehur kroz ranu učinjenu na ovakovom mjestu — op. aut.) ne znamo jer se ni Milčtin a ni Medoje kasnije ne spominju u arhivskim dokumentima.

Vratimo se našem magistru Mihajlu, školanom kirurgu, koji prima općinsku plaću u Dubrovniku i vrši kiruršku praksu u drugoj polovini XIV stoljeća.

Sredinom ljeta 1355. (27. srpnja) magister Marin i magister Mihajlo, obojica kirurzi, općinski namještenici, izjavljuju pred Knezom a pod zakletvom da dućandžija Milgost boluje od takove bolesti da ne bi mogao putovati bez smrtno opasnosti.³

Od kojih bolesti pati dućandžija Milgost po ovoj suhoparnoj zabilješci ne saznajemo, ali je to prvo spominjanje magistra Mihajla u arhivskim dokumentima.

Prva pak službena potvrda o njemu kao općinskom kirurgu je napisana 8. srpnja 1356. Navede se da 48 vječnika (od 66 koliko ih je prisustvovalo sjednici Velikog vijeća) potvrđuje magistra Mihajla, kirurga, za slijedeću godinu u općinskoj službi a za plaću od 300 perpera.⁴

Iznos od 300 perpera nedvojbeno ukazuje da je magister Mihajlo vrlo sposoban kirurg. Ako se zna da je u to doba plaća liječnika-fizika (školanijeg, cjenjenijeg i uglednijeg pripadnika liječničkog staleže — op. aut.) bila više nego dvostruko veća od plaće kirurga i ako navedemo da je napr. magister Jakov iz Padove, liječnik-fizik, primljen u općinsku službu 21. veljače 1344. također za godišnju plaću od 300 perpera (doduše vrlo brzo mu je taj iznos udvostručen); ili pak da je magister Cobellus kirurg, 18. travnja 1360. potvrđen u državnoj službi za godišnju plaću od 250 perpera, jasno nam je da je magister Mihajlo bio cijenjen, vrijedan, iskusan i priznat kirurg.⁵

A odakle je naš magister došao u Dubrovnik?

Znamo pouzdano da 70-tih godina XIV st. njegovi nećaci žive u Apuliji, da Dubrovčani već od prije, a i mnogo godina kasnije, imaju intenzivne trgovačke i ine interese i veze s istočnom obalom Italije, a da su pak tih godina (1355—1357) odnosi s Mlecima vrlo zategnuti (trgovački i politički u prvom redu — op. aut.). Stoga možemo pretpostaviti da je najvjerojatnije brodom iz Lecce-a, krajem proljeća i početkom ljeta 1355. magister Mihajlo došao u Dubrovnik.⁶ Tu se izgleda vrlo brzo sprijateljio s magistrinom Marinom, kirurgom koji bješe u dubrovačkoj službi od 1346.⁷ kako nam arhivski dokumenti ukazuju.

I bez obzira da li zamoljen ili je svojevóljno dao molbu za prijem u općinsku službu, kako je navedeno, 8. srpnja 1356., bi primljen za općinskog službenika a da brine o kirurškoj dubrovačkoj svakodnevnicu. Prema navedenom »... ciroyci salariati comunis...« (27. VII 1355) on je već te godine općinski kirurg, premda točno datum službenog početka njegove dubrovačke kriruške prakse ne znamo.

Prva godina njegova službovanja glede njegova posla nije ni po čemu karakteristična. Sve do 20. svibnja 1357. o njemu nema spomena u arhivskim dokumentima a toga mu je dana opet samo potvrđena služba za slijedeću godinu. Istog je dana i njegovu kolegi kirurgu Marinu i sinu mu Niku produžen jednogodišnji ugovor.⁸ Dvojici iskusnih kirurga, Mihajlu i Marinu, pridružio se Marinov sin Niko i, bar ako je suditi po ovom arhivskom dokumentu, njih trojica u slozi i suradnji rješavaju kiruršku »problematiku« u općini Dubrovnik.

Opet se izgleda ništa bitnog ne događa u kirurškoj svakodnevnicu našeg magistra Mihajla sve do 24. kolovoza 1357. kad se ponovo produžuje ugovor s njime a za slijedeću godinu. Ugovor je sličan onom od prije tri mjeseca s tom razli-

kom što se sad navodi novi iznos godišnje plaće od 20 libara (to je veći iznos od 300 perpera — op. aut.).⁹

Da li po ovome možemo zaključiti da je magister Mihajlo nezadovoljan s plaćom koju prima od Dubrovčana i protestira (usmeno a možda i pismeno) ili se pak Dubrovčani osjećaju dužni da ga više nagrade s obzirom na pokazanu i potvrđenu vrijednost njegovog kirurškog umijeća pa se glede toga ponovo sastaju, (tri mjeseca nakon što su mu potvrdili ugovor i utvrdili godišnja primanja ponovo se raspravlja o magistru Mihajlu a ne čeka se godina dana kako je uobičajeno — op. aut.) i raspravljaju o našem magistru? U svakom slučaju znamo da je on sad ugledan i poštovan dubrovački kirurg, jer eto od 61 člana Velikog vijeća njih 55 glasa u prilog poboljšanja statusa magistra Mihajla.

I sljedeće godine, 18. srpnja 1358., u Velikom vijeću se ponovo potvrđuje magistru Mihajlu kirurška praksa za godinu dana unaprijed a za plaću od 400 perpera. Da je popularan i dobrodošao Dubrovčanima potvrđuje činjenica da je zato glasalo 108 članova Velikog vijeća od 125 prisutnih na toj sjednici.¹⁰

Inače je ta godina od izrazitog povijesnog značaja za Dubrovnik. Tad je prestalo direktno uplitanje Mletačke Republike u politički i društveni život u Dubrovniku. Premda je Dubrovnik od tada pod okriljem vlasti ugarsko-hrvatskog kralja Ludovika, u arhivskim se aktima sve češće spominje naziv: Dubrovačka Republika. Tako ostaje kroz sljedećih pet stoljeća.¹¹

Ali naš magistar prima, izgleda, uznemiravajuće vijesti iz Lecce-a jer mu krajem godine, 2. prosinca 1358., Veliko vijeće odobrava neplaćeni dopust od dva mjeseca a u svrhu odlaska kući. Od 86 članova Velikog vijeća samo jedan član nije bio suglasan s odlukom.¹²

Što se dalje zbiva s magistrom Mihajlom?

Izgleda da se nije vratio nakon dva mjeseca a koliko mu je Vlada dubrovačka odobrila. I ne samo da se nije vratio nakon dva mjeseca već ga u knjigama Historijskog arhiva u Dubrovniku više ne spominju sve do konca siječnja 1364. Dakle, punih 5 godina je, sa sigurnošću možemo pretpostaviti, magister Mihajlo odsutan iz Dubrovačke Republike.

Zašto ga nema, gdje se nalazi i što se to zbiva u Republici pa da magister Mihajlo ne želi ili se pak ne može vratiti da obavlja službu državnog kirurga, a koja je iznenada prekinuta krajem 1358.?

Indirektan dokaz da magister Mihajlo ne vrši službu kirurga u Dubrovniku, (a i da se najvjerojatnije nije ni vratio iz Apulije), jest odluka Velikog vijeća od 3. travnja 1359. kojom je dano ovlaštenja Knezu i Malom vijeću da dovedu u Dubrovnik nekog dobrog kirurga iz Venecije, a za jednu ili dvije godine ili pak kako budu smatrali da je najbolje za dobrobit Grada.¹³ Sličnog je sadržaja i pismo kojeg Knez Ivan Bona šalje dubrovačkim poslanicima vlasteli Martolu Đorđiću, Mihi Bobaljeviću i Vlahu Držiću i moli ih

da tamo u Veneciji, gdje se oni nalaze, potraže dobrog kirurga. Knez i Malo vijeće su vrlo dobro obaviješteni o stanju kirurške službe u Mlecima jer se izričito navodi da poslanici nastoje privoliti za rad u Dubrovniku kirurge: magistra Graciata, zatim magistra Albertina iz Mante ili magistra Nikolu iz Trevisija. U daljnjem tekstu pisma se navodi da ukoliko ne uspiju u svom poslu i nagovoru u Veneciji trebaju se uputiti dalje. I to jedan od njih trojice kojeg međusobno izaberu a pod prijetnjom kazne od 100 perpera ukoliko odbije otići. Savjetuje im se da otiđu do Padove ili Bolonje a na račun dubrovačke Vlade koja zna da se i tamo može naći vrstan kirurg.¹⁴

Kako se u arhivskim dokumentima iz petog i šestog decenija XIV stoljeća ne nalazi ime nijednog od trojice navedenih kirurga sa sigurnošću se može zaključiti da ovo pismo Kneza Bone nije imalo željeni rezultat.

A zbog čega nitko od kirurga sa strane ne dolazi u Republiku, iako Vlada to veoma želi?

Navest ću nekoliko arhivskih akata iz tog vremena koji bi mogli dati odgovor na postavljeno pitanje i riješiti zagonetku.

Kada se u Malom vijeću 1. travnja 1359. raspravljalo o potrošnji i prometu mesom odlučeno je da svaki onaj član koji ne dođe na sjednicu bude novčano kažnjen.¹⁵

Sredinom svibnja 1361. (15. V) dubrovački Knez Nikola Kaboga piše Dimitriju Menčetiću u Iliji Bondiću, dvojici dubrovačke vlastele koji su u Veneciji, da pokušaju naći nekog dobrog liječnika-fizika koji je voljan doći raditi u Dubrovnik za dobru plaću i odlične uvjete.¹⁶

U jesen 1362. (10. IX) svi članovi Velikog vijeća traže od Kneza i Malog vijeća da pokušaju naći nekog »učitelja gramatike« a za godišnju plaću od 30 dukata i državni, besplatni stan. Vlada brine i o intelektualnom stupnju i razvoju dubrovačke mladeži kad, kako je vidljivo iz ovog arhivskog dokumenta, uz izvrsne uvjete i ne škrtaćći traži učitelja za dubrovački vlastelinski naraštaj.¹⁷

Veliko vijeće na sjednici od 15. travnja 1363. dozvoljava Knezu i Malom vijeću, neposredno nakon što su potvrdili u državnu službu za slijedeću godinu Petra brijača, da što prije nastoje dovesti u Grad nekog dobrog liječnika-kirurga. I to po mogućnosti za slijedeće dvije godine a uz uvjete kako im najbolje bude odgovaralo.¹⁸

Zbog čega se sve ovo zbiva i zbog čega ovo komešanje?

Da li nam nešto znači odluka Velikog vijeća od 9. lipnja 1363. kojom se određuje da Knez s dvojicom Malovijećnika učini pravovaljanim sve testamente koji su prijašnjih godina napisani odnosno sačinjeni na ovaj ili onaj način ali ne po pravničkim standardima (usmeno, po pričanju, bez svjedoka, po trećem licu i sl. — op, aut.).¹⁹

Zbog čega se u Velikom vijeću 9. studenog 1366. raspravlja o »novoj epidemiji«?²⁰

Zbog čega se 23. srpnja 1361. u Velikom vijeću donose odluke o useljavanju u Dubrovnik a slične se odredbe ponavljaju tijekom ljeta i jeseni te godine?²¹

Zašto se 13. svibnja 1363. u Malom vijeću zaključilo da niti jedna barka ne smije ići u Apuliju, Marku i Ankonu bez dozvole Kneza i Malog vijeća a pod prijetnjom kazne gubitka broda, dok se dan-dva kasnije (15. V) zabranjuje da bilo koja osoba ili barka, brod koji je došao iz krajeva Apulije, Marke, Ankone i sl. ne smije približiti a kamoli pristupiti u Dubrovačku Republiku?²⁰

Zašto Petru brijaču Veliko vijeće 12. kolovoza 1363. odobrava 30 perpera a zbog toga »jer je liječio bolesne od zaraze koja je prošla«?²³

Odgovor na sve ovo navedeno se sam nameće.

Zbog toga jer je ovih godina na području Dubrovačke Republike prisutna kuga koja je čas jača čas slabija ali stalna i svugdje prisutna, nepredvidiva po svojoj žestini i trajanju, pogubna, opasna i protiv koje su sve odluke Vlade u Republici mahom jalove i bez uočljivih rezultata da bi je suzbili, zaustavili ili bar prekinuli.

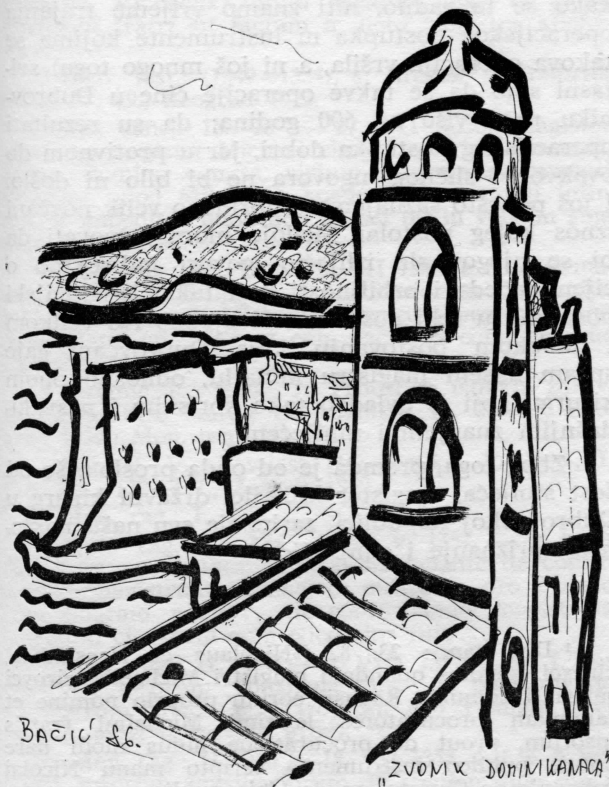
Epidemija kuge je i u Apuliji. U kraju odakle je naš magister Mihajlo. Prometne veze Dubrovnika s ovim krajevima su, kako se iz navedenih arhivskih dokumenata može zaključiti, tih šezdesetih godina XIV stoljeća, presahle. Zaustaviti trgovinu, dolazak i odlazak ljudi i robe iz i u zaražene krajeve, bio je jedini način borbe protiv kuge koji je davao koliko-toliko dobre i opipljive rezultate. Kada bi se dobili sigurni znaci da je zarazna bolest prestala, promet i doticaji bi se opet uspostavili i tako nastavilo do ponovne slične situacije.

Tako je izgleda, kada se sve smirilo i kada više ni u Apuliji a ni u Dubrovniku nije bilo kužnih bolesnika, naš magister Mihajlo opet na stranicama knjiga Historijskog arhiva u Dubrovniku. Na početku godine, 29. siječnja 1364., dozvoljava se Knezu i Malom vijeću da se magister Mihajlo, kirurg, primi u državnu službu za slijedeće dvije godine.²⁴

Da li je ponovno primljen na temelju odobrenja kojeg je Veliko vijeće dalo Knezu i Malom vijeću 15. travnja 1363. kako je već navedeno ili po njegovoj osobnoj želji. To ne možemo znati. Postoji arhivski dokumenat od 15. travnja 1363. po kojem spoznajemo da je za državnog kirurga u Dubrovniku primljen magister Toma, kirurg, (magister Thomas ser Bone de Nomais, de Furlivio, cirosicus), koji će slijedeće dvije godine primati 150 dukata svake godine. Zbog toga se obavezao da će liječiti besplatno sve stanovnike Grada, uključivši Kneza i Nadbiskupa s porodicom, sve fratre i dumne. Plaća mu teče od onog dana kada napusti Veneciju uputivši se za Dubrovnik.²⁵

Početkom 1363. u Dubrovniku su najmanje trojica kirurga: magister Cobellus, (primljen 18. travnja 1360), magister Toma i naš magister Mihajlo.²⁶

Po svoj prilici oni u miru i slozi vrše kiruršku praksu u Gradu, bez nekih posebnih događaja. Naime, osim zabilješki o potvrdi u službi i visini njihove godišnje plaće, nema drugih arhivskih podataka o njima.

Magister Mihajlo je već dobrano iskusan, vremešan i poštovan pripadnik kirurškog staleža koji Dubrovčanima mnogo vrijedi i od čijeg kirurškog umijeća stanovnici Grada, bilo da tu stalno žive ili su u kraćem odnosno dužem privremenom boravku, imaju dosta koristi. Sasvim je ovladao kirurškim umjećem svoga vremena a spretnošću se uzdigao iznad prosječnosti.

Samo na taj način možemo protumačiti ugovor kojeg je magister Mihajlo sačinio u dubrovačkoj kancelariji 17. listopada 1365. a kojim se obavezuje slijedeće:

»Magister Mihajlo će operirati Radana Dobravčića i takovom će ga operacijom osloboditi od kamenca kojeg ima. Kada magister Mihajlo bude dao u ruke kamen (Radanu Dobravčiću — op. aut.) bolesnik će morati dati magistru 10 i po perpera. Ako ga navedenom operacijom bude oslobodio kamena bolesnik se obavezuje dati i ostalih 10 i po perpera. U slučaju da bolesnik umre, od spomenutih zadnjih 10 i po perpera, magister Mihajlo neće ništa dobiti.«

Jamci za Radana Dobravčića su: Radoje Verujić, Bogoje Petrović i Milče Hranilović.²⁷

Ugovor, slična sadržaja a ranijeg datuma do danas se nije našao u Historijskom arhivu u Dubrovniku. Time bi za našu medicinsku prošlost, za urološku struku danasve, ovo bio prvi ugovor koji potvrđuje da u Dubrovniku 60-tih

godina XIV stoljeća živi i radi liječnik koji je ovladao umijećem da operacijskim postupkom liječi bolesnika od mokraćnog kamenca.

Premda je u klauzuli ovog ugovora nadopisano: »brisanu voljom stranaka« (cassum de voluntate parcium), čime se može pretpostaviti da operacija nije izvršena, ostaje činjenica da naš magister Mihajlo uspješno operira bolesnike s mokraćnim kamenom. Inače, da nije tako do ovakvog ugovora ne bi bilo ni došlo. Pa kad se tako zaključilo zaželimo našem magistru dosta uspješnih, sličnih operacijskih zahvata kojih je, pretpostavimo, u svojoj kirurškoj praksi, i prije i poslije ovog ugovora, zasigurno podosta izvršio, pomažući urološkim bolesnicima u odstranjenju nesenosnih tegoba uvjetovanim mokraćnim kamenom.

Prošlo je nešto više od godinu dana od kada je ovaj ugovor sačinjen i naš magister Mihajlo, kirurg-urolog (sada ga tako možemo nazvati) traži dozvolu da može, iz obiteljskih razloga, dobiti neplaćeni dopust od tri mjeseca.

Naime, kako se iz arhivskog dokumenta može razabrati, 19. studenog 1366. je Veliko vijeće sa 4 glasa protiv (od njih 79) potvrdilo u službi za slijedeću godinu magistra Mihajla, kirurga. Plaća i sve dosadašnje obaveze Vlade prema magistru Mihajlu, i obrnuto, su iste kao i prethodnih godina. Dozvoljava mu se da u trajanju od tri mjeseca, a za koje vrijeme neće primati plaću, može otići u svoj kraj a da bi posvršio neke svoje poslove.²⁸

I sada smo opet pred nerješivom zagonetkom. Ovo je, naime, posljednje spominjanje magistra Mihajla u dokumentima Historijskog arhiva u Dubrovniku. Tijekom slijedećih desetljeća njegovo se ime više ne susreće na stranicama arhivskih knjiga. Spominje ga se samo 12. siječnja 1372. i to u arhivskoj zabilješci kojom je i započeta ova »storija« o našem magistru.

Po toj zabilješci znamo zasigurno da je već mrtav.

Što se s njim zbilo od studenog 1366. pa do jeseni-zime 1371. ne možemo saznati jer nije o tome ostalo pisanog spomena. Njegova obitelj je krajem ljeta 1366. ostala u Dubrovniku vjerojatno čekajući da se vrati iz Apulije kamo se za tri mjeseca, kako je tražio, i zaputio. A da li se uopće i vratio ili je svoj fizički kraj dočekao u svojem Lecce-u ne vidjevši više Dubrovnik?

A o svom radu i življenju u Dubrovniku ostavio nam je nekoliko zabilješki od kojih je najvredniji ugovor o operaciji Radana Dobravčića. Tim je ugovorom sačuvao trajnu prisutnost u knjizi o našoj medicinskoj prošlosti, nadasve u knjizi vezanoj za bolje poznavanje naše urološke povijesti.

Upoznavši magistra Mihajla doznali smo da se u drugoj polovici XIV stoljeća u Dubrovniku vrše urološke operacije; da na području Dubrovačke Republike ima dosta bolesnika koji pate zbog mokraćnih kamenaca i da im u liječenju, osim dijete, travara, brijacha i »božjeg blagoslova« pomažu i školovani liječnici.

Iako ne znamo detalje koji se zbivaju pri operacijama u svrhu odstranjenja mokraćnog ka-

menca u tim vremenima, (nije nam poznat način kako se to radilo, niti znamo vrijeme trajanja operacijskog postupka ni instrumente kojima se takova operacija vršila, a ni još mnogo toga) svi-jasni smo da se takve operacije čine u Dubrovniku pred više od 600 godina; da su rezultati operacijskog postupka dobri, jer u protivnom do ovakvog i sličnog ugovora ne bi bilo ni došlo. I još ponešto saznajemo. Poprilično velik novčani iznos kojeg postolar Medoje mora žrtvovati da bi se njegov sin izliječio, govori indirektno o cijeni ugleda i ozbiljnosti koji takav operacijski postupak u sebi nosi. Govori ujedno i o velikom i dubokom poštovanju koje Dubrovčani gaje spram našem magistru Mihajlu, odnosno onom kirurgu koji je ovladao tako korisnim i nesvakidašnjim znanjem i umijećem.

Zbog toga, premda je od onda prošlo više od šest stoljeća, magister Mihajlo, državni kirurg u Dubrovačkoj Republici, zaslužuje svu našu naklonost, priznanje i simpatije.

¹ Div. canc.: 23., 82 (»Nicolaus et Nassimben, ciroxci, nepotes quondam magistri Michaelis, ciroyci salariati comunis Ragusii eorum proprio nomine et tamquam procuratores legitimi Michalini fratris ipsorum, prout de procuratione huius modi dare potuit publico instrumento scripto manu Nicolai Johannis de Christoforo de Licio publice per provincias terre Ydronti et terre Bari reginali auctoritate notarius in anno domini MCCCLXXII die XVII mensis decembris Xa indictione a me Theodoro cancellario et notario comunis Ragusii, viso lecto et plenario nibellecto fuerunt confessi et contenti habuisse integraliter et recipisse a magistro Petro phisico salariato comunis Ragusii et presbitero Petro

Summa et Vito caracario epitropis dicti quondam magistri Michaelis totum legatum ipsis et dictis Michalini fratri su factum a dicto magistro Michaele...

² Distr. test.: (1349—1354), 8; Jireček, K.: Istorija Srba, IV, 79., Beograd 1923.

³ Div. canc.: 18., 76' — 27. VII 1355. Magister Marinus, magister Michael ciroyci salariati comunis, coram domino comite, virtute ipsorum sacramenti dixerunt quod Milgostus stationarius est tali infirmitate impeditus quod non posset ire in viagum sine periculo morte.

⁴ Mon. rag.: II., 156 — 8. VII 1356. c. f. et firmatum per XLVIII ipsorum conciliariorum de confirmando magistrum Michael, cyroicum pro uno anno cum salario ypp. CCC et cum pactis et condicionibus consuētis.

⁵ Jeremić, R., Tadić, J.: Prilozi za istoriju zdravstvene kulture starog Dubrovnika; II, 12—13, Beograd 1939.; Mon. rag., III, 30.

⁶ Foretić, V.: Povijest Dubrovnika do 1808., I, 114—128., 132—151., Zagreb 1980.

⁷ Mon. rag.: I., 230.

⁸ Mon. rag. II., 184 — 20. V 1357. — c. f. et firmatum per omnes nemine discrepante de confirmando magistrum Michael, cyroicum pro I anno cum salaria pactis... de confirmando magistrum Marinum cyroicum cum Nico eius filio...

⁹ Mon. rag.: II., 190 — 2. VIII 1357 c. fet f. per quod Lv ipsorum consiliariorum, de confirmando m. f. magistrum Michael, cyroicum pro I anno... et habere debet libras XX gross.

¹⁰ Mon. rag.: II., 230 — 18. VII 1358. c. f. e. f. per CVIII ipsorum consiliariorum de confirmando magistrum Michael, cyroicum... cum salario ypp. CCCC.

¹¹ Foretić, V.: op. cit. 145 — 150.

¹² Mon. rag.: II., 254 — ...de dando licenciam magistro Michach cyroico, quod possit ire ad domum suam pro II mensibus, non lucrando soldum.

¹³ Mon. rag.: II., 269 — 3. IV 1359. c. f. e. f. per omnes de dando libertatem... pro I medico bono cirogie in Venecias et alibi, si poterit inveniri dando illi medico illud salarium quod dicto rectori et parvo consilio videbitur...

¹⁴ Mon. rag.: II., 270 — 8. IV 1359... quod deberent accipere ad salarium communis Ragusii pro II annis cum salario ducatorum CL unum medicum cyrogie videlicet magister Graciotum, primo si poterunt ipsum habere; et si non acciperet debeant

magistrum Albertinum de Mantua, et si non poterunt habere dictum magistrum Albertinum, accipiant magistrum Nicola de Taruisio...

Lettere e commissioni de Levante m. Augusto.

¹⁵ Mon. rag.: II., 279 — 1. IV 1359. — quod carnes castrati vendi possint ad rationem foll. VI pro libra... quod quolibet consiliarius qui non venient ad consilium solvat pro quolibet vice gross II.

¹⁶ Mon. rag.: III., 78—79 — 15. V 1361. — Nuy Nicola de Caboga rector de Ragusii cum lo nostro menor conseio... cometemo a vuy Dymitri de Mence et Ilco de Bonda, che vuy debie andar... in Venesia debie zerchar... al nostro salario algun de quelli medesi che son in Venesia famosi et boni de scientia et de praticha de physica...

¹⁷ Mon. rag.: III., 222 — 10. IX 1362. — ... posse assumere nunum magistrum gramatice... de salario a ducatis XXX et domo.

¹⁸ Mon. rag.: III., 258 — 15. IV 1363. — ...de confirmando Petrum barberium pro I anno cum salario... posse mittere pro uno bono medico ciro-sico...

¹⁹ Mon. rag.: III., 270 — 9. VI 1363. — ...possit auctenticare testamenta que presentabantur sicut prius poterat cum iudicibus donec videbitur consilio.

²⁰ Mon. rag.: III., 290 — 9. XI 1363. — p. p. est de licenciando Catarinos de Ragusio propter nova epidemie, que habentur.

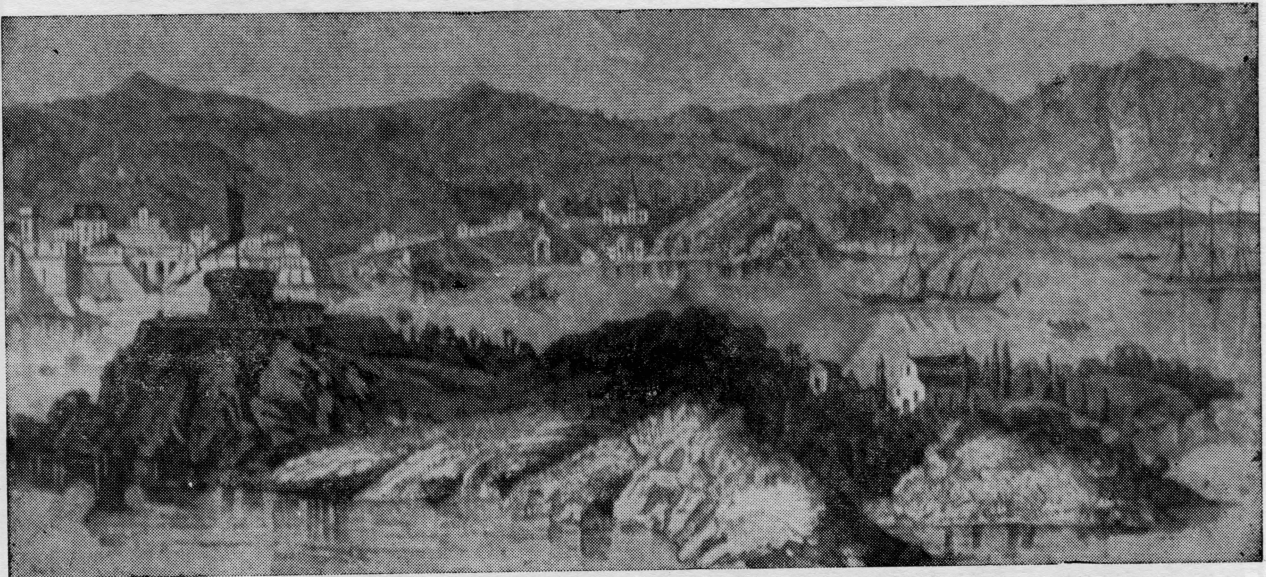
²¹ Mon. rag.: III., 97 — 23. VII 1361. — ... quod ipsi dent pleariam de habitantibus Ragusii et eius districtus...

²² Mon. rag.: III., 265 — 15. V 1363. — quod aliquis de Ragusio vel ejus districtus... quod nullum navigium de ragusio et ejus districtu audeat ire ad partes Appulee nec Marchie Ancone sine licencia domini rectoris...

²³ Mon. rag.: III., 279 — 12. VIII 1363. — ...magistro Petro barberio pro servicio quod fecit medicando infirmos in ista mortalitate transacta perperps xxx.

²⁴ Mon. rag.: IV., 7 — 29. I 1364. — ... posse mittere syndacatum ad salariandum magistrum Michael, cyroicum pro duobus annis cum salario ducatorum in anno.

²⁵ Mon. rag.: III., 258 — 15. IV 1363. — magister Tomas... assumptus fuit ad salarium comunis Ragusii pro duobus annis ad rationem ducatorum CL pro medico ciro-sico...

Otok Lokrum na staroj gravuri

²⁶ Mon. rag.: III., 30 — 18. IV 1360. — ... magister Cobellus Chirurgicus confirmatus fuit per unum annum proxime futurum pro perperis ducentis et quinquaginta ...

²⁷ Div. canc.: 20., 64 — 17. X 1365. — magister Michael cyroycus facit manifestum quod ipse promittit de incidendo Radanum Dobravcich de incidendo ipsum de I lapide quem habet. Et cum ipse magister Michael dederit eidem lapidem in manus, quod ipse dare debeat dicto magistro Michaeli perperos X ¹/₂. Et se de dicto incisione leberabit ipsum

dare promisit eidem magistro Michaeli alios perperos X ¹/₂. Et si moriretur quod de dictis ultimis perperis nichil solvare debeat. Radoe Vergnich, Bogoe Petrovich, Milche Cranislavich se constituerunt pleci pro dicto Radano.

²⁸ Mon. rag. IV., 69 — 19. XI 1366. — ... confirmando magistrum Michaelem cyroicum pro uno anno cum salario consueto ... habeat licenciam eundi ad domum suam ad aptandi facta sua dimittendo hic familiam suam ... standi extra pro factis suis menses tres.

ATLAS

jugoslavenska
putnička
agencija

Pružna sve vrste usluga
domaćim i stranim putnicima
i turistima u vezi putovanja
i boravka kao što su:

IZLETI U ZEMLJI I INOSTRANSTVU
vlastitim voznim i plovnim parkom

KRUŽNA PUTOVANJA / REZERVACIJA
SMJEŠTAJA, PRODAJA I REZERVACIJA
SVIH VRSTA VOZNIH ISPRAVA / ORGANIZACIJA
LOVA / VODIČKA SLUŽBA /
MJENJAČNICA i dr.

Direkcija
Dubrovnik, Pile 1

Tel.: 27-333, 22-222
Tlg.: ATLAS Dubrovnik
Tlx.: ATLAS 27515, 27583

ATLAS

GARANTIRA PRVORAZREDNU USLUGU

